

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

Nghiêm Văn Long

**TỔ CHỨC LÃNH THỔ CÔNG NGHIỆP
TỈNH THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ ĐỊA LÝ HỌC

Thái Nguyên, năm 2015

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

Nghiêm Văn Long

**TỔ CHỨC LÃNH THỔ CÔNG NGHIỆP
TỈNH THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: Địa lí học

Mã số: 60.31.05.01

LUẬN VĂN THẠC SĨ ĐỊA LÍ HỌC

Người hướng dẫn khoa học:

TS. Nguyễn Việt Tiến

Thái Nguyên, năm 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan các tài liệu, số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là hoàn toàn trung thực, chưa được sử dụng trong các công trình nghiên cứu cho bảo vệ một học vị nào. Nguồn tài liệu được sử dụng cho việc hoàn thành luận văn đã được sự đồng ý của các cá nhân và tổ chức. Các thông tin, tài liệu trình bày trong luận văn này đã được ghi rõ nguồn gốc.

Tác giả

Nghiêm Văn Long

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian nghiên cứu, thực hiện đề tài này, tôi đã nhận được sự quan tâm, giúp đỡ của Ban Giám hiệu Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên, Ban quản lý các khu công nghiệp tỉnh Thái Nguyên, Cục thống kê tỉnh Thái Nguyên, Sở Công thương tỉnh Thái Nguyên, Sở Tài nguyên và Môi trường tỉnh Thái Nguyên, Ủy ban nhân dân tỉnh Thái Nguyên... các thầy giáo, cô giáo, bạn bè, đồng nghiệp và gia đình.

Nhân dịp này tôi xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới:

1. TS. Nguyễn Việt Tiến - Đại học Sư phạm Thái Nguyên, đã tận tình giúp đỡ tôi trong quá trình hoàn thành luận văn này.

2. Ban Giám hiệu, Phòng Đào tạo – Bộ phận Sau Đại học, Khoa Địa lí và các thầy giáo, cô giáo giảng dạy chuyên ngành của Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên đã tạo điều kiện và giúp đỡ tôi trong quá trình học tập.

3. Ban quản lý các khu công nghiệp tỉnh Thái Nguyên, Cục thống kê tỉnh Thái Nguyên, Sở Công thương tỉnh Thái Nguyên, Sở Tài nguyên và Môi trường tỉnh Thái Nguyên, Ủy ban nhân dân tỉnh Thái Nguyên, cùng bạn bè đồng nghiệp và người thân đã quan tâm giúp đỡ và động viên tôi trong suốt quá trình học tập và thực hiện đề tài.

Trong quá trình thực hiện đề tài luận văn, bản thân tôi đã có nhiều cố gắng nhưng không tránh khỏi những thiếu sót. Vì vậy, tôi rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của các thầy, cô và các bạn đồng nghiệp để đề tài luận văn được hoàn thiện hơn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 5 năm 2015

Học viên

Nghiêm Văn Long (Khóa học 2013 - 2015)

MỤC LỤC

	Trang
LỜI CAM ĐOAN.....	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, CÁC CHỮ VIẾT TẮT	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG SỐ LIỆU.....	v
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do lựa chọn đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	2
3. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài.....	4
4. Nhiệm vụ nghiên cứu của đề tài	4
5. Giới hạn nghiên cứu của đề tài	5
6. Các quan điểm nghiên cứu đề tài	5
7. Các phương pháp nghiên cứu đề tài	6
8. Đóng góp của đề tài.....	8
9. Cấu trúc của đề tài.....	8
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ TỔ CHỨC LÃNH THỔ CÔNG NGHIỆP	9
1.1. Cơ sở lí luận.....	9
<i>1.1.1. Các quan niệm về tổ chức lãnh thổ kinh tế và tổ chức lãnh thổ công nghiệp</i>	<i>9</i>
<i>1.1.1.1. Khái niệm về tổ chức lãnh thổ kinh tế</i>	<i>9</i>
<i>1.1.1.2. Khái niệm về tổ chức lãnh thổ công nghiệp</i>	<i>10</i>
<i>1.1.2. Các nhân tố ảnh hưởng tới tổ chức lãnh thổ công nghiệp.....</i>	<i>11</i>
<i>1.1.2.1. Nhân tố bên trong</i>	<i>11</i>
<i>1.1.2.2. Nhân tố bên ngoài.....</i>	<i>14</i>
<i>1.1.3. Các hình thức tổ chức lãnh thổ công nghiệp</i>	<i>15</i>
<i>1.1.3.1. Các hình thức tổ chức lãnh thổ công nghiệp ở Liên Xô và Đông Âu trước đây</i>	<i>15</i>
<i>1.1.3.2. Các hình thức tổ chức lãnh thổ công nghiệp ở phương Tây</i>	<i>18</i>

1.1.3.3. Các hình thức tổ chức lãnh thổ công nghiệp ở châu Á	18
1.1.3.4. Các hình thức tổ chức lãnh thổ công nghiệp ở Việt Nam.....	19
1.2. Cơ sở thực tiễn	21
1.2.1. Tổ chức lãnh thổ công nghiệp Việt Nam.....	21
1.2.2. Tổ chức lãnh thổ công nghiệp vùng Trung du miền núi Bắc Bộ.....	25
Chương 2. CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG VÀ THỰC TRẠNG TỔ CHỨC	
LÃNH THỔ CÔNG NGHIỆP TỈNH THÁI NGUYÊN	29
2.1. Các nhân tố ảnh hưởng tới tổ chức lãnh thổ công nghiệp tỉnh Thái Nguyên .	29
2.1.1. Nhân tố bên trong	29
2.1.1.1. Vị trí địa lí và phạm vi lãnh thổ.....	29
2.1.1.2. Điều kiện tự nhiên và tài nguyên thiên nhiên	30
2.1.1.3. Các nhân tố kinh tế - xã hội.....	34
2.1.2. Nhân tố bên ngoài.....	44
2.1.2.1. Bối cảnh trong nước và quốc tế với sự phát triển công nghiệp tỉnh Thái Nguyên.....	44
2.1.2.2. Khả năng liên kết vùng của Thái Nguyên	45
2.1.3. Đánh giá chung	46
2.1.3.1. Thuận lợi.....	46
2.1.3.2. Khó khăn	47
2.1.3.3. Cơ hội.....	48
2.1.3.4. Thách thức	48
2.2. Thực trạng tổ chức lãnh thổ công nghiệp tỉnh Thái Nguyên.....	48
2.2.1. Khái quát chung	48
2.2.2. Tổ chức lãnh thổ các ngành công nghiệp	55
2.2.2.1. Ngành công nghiệp luyện kim.....	55
2.2.2.2. Ngành công nghiệp cơ khí	57
2.2.2.3. Ngành công nghiệp chế biến lương thực thực phẩm	58
2.2.2.4. Các ngành công nghiệp khác.....	59
2.2.3. Các hình thức tổ chức lãnh thổ công nghiệp	60
2.2.3.1. Điểm công nghiệp	60
2.2.3.2. Cụm công nghiệp	61

2.2.3.3. Khu công nghiệp	62
2.2.3.4. Trung tâm công nghiệp	71
2.2.4. Những kết quả đạt được và hạn chế	76
Chương 3. ĐỊNH HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP TỔ CHỨC LÃNH THỔ CÔNG NGHIỆP TỈNH THÁI NGUYÊN ĐẾN NĂM 2020	79
3.1. Quan điểm, mục tiêu, định hướng phát triển công nghiệp tỉnh Thái Nguyên tới năm 2020	79
3.1.1. Quan điểm phát triển công nghiệp.....	79
3.1.2. Mục tiêu phát triển công nghiệp	80
3.1.2.1. Mục tiêu tổng quát	80
3.1.2.2. Mục tiêu cụ thể.....	81
3.1.3. Định hướng phát triển công nghiệp	83
3.1.3.1. Định hướng chung	83
3.1.3.2. Định hướng phát triển các ngành công nghiệp	84
3.1.3.3. Định hướng phát triển các hình thức tổ chức lãnh thổ công nghiệp.....	87
3.2. Các giải pháp tổ chức lãnh thổ công nghiệp tỉnh Thái Nguyên đến năm 2020 .	95
3.2.1. Giải pháp về chính sách	95
3.2.1.1. Thu hút đầu tư xây dựng cơ sở hạ tầng cho các khu công nghiệp	95
3.2.1.2. Thu hút đầu tư phát triển công nghiệp trong các khu, cụm công nghiệp	96
3.2.2. Giải pháp về vốn.....	97
3.2.3. Giải pháp về khoa học công nghệ.....	97
3.2.4. Giải pháp về môi trường.....	99
3.2.5. Giải pháp về nguồn nhân lực	100
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	102
TÀI LIỆU THAM KHẢO	104

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Viết đầy đủ
CCN	Cụm công nghiệp
CNH - HĐH	Công nghiệp hóa – hiện đại hóa
ĐBSH	Đồng bằng sông Hồng
KCN	Khu công nghiệp
KCX	Khu chế xuất
KTXH	Kinh tế xã hội
TCLTCN	Tổ chức lãnh thổ công nghiệp
TCLTKT	Tổ chức lãnh thổ kinh tế
TDMNBB	Trung du miền núi Bắc Bộ
TP	Thành phố
TTCN	Trung tâm công nghiệp
TX	Thị xã
UBND	Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG SỐ LIỆU

STT	Tên bảng	Trang
1	Bảng 1.1. Giá trị sản xuất công nghiệp theo giá thực tế phân theo vùng của nước ta năm 2010	24
2	Bảng 2.1. Dân số và nguồn lao động tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2005 – 2012	35
3	Bảng 2.2. Giá trị sản xuất theo giá hiện hành phân theo khu vực kinh tế tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2005 - 2012	50
4	Bảng 2.3. Giá trị sản xuất công nghiệp tỉnh Thái Nguyên theo giá hiện hành phân theo ngành công nghiệp năm 2005 và năm 2012	51
5	Bảng 2.4. Giá trị sản xuất công nghiệp tỉnh Thái Nguyên theo giá hiện hành phân theo nhóm ngành công nghiệp giai đoạn 2005 – 2012	52
6	Bảng 2.5. Sản phẩm công nghiệp chủ yếu của tỉnh Thái Nguyên năm 2012	52
7	Bảng 2.6. Giá trị sản xuất công nghiệp tỉnh Thái Nguyên theo giá hiện hành phân theo thành phần kinh tế giai đoạn 2005 – 2012	53
8	Bảng 2.7. Một số chỉ số phát triển công nghiệp tỉnh Thái Nguyên phân theo các đơn vị hành chính năm 2012	54
9	Bảng 2.8. Sản phẩm công nghiệp cá thể chủ yếu trên địa bàn TP Thái Nguyên năm 2010 và năm 2011	73
10	Bảng 3.1. Diện tích đất có thể phát triển KCN theo khu vực hành chính	89

DANH MỤC CÁC HÌNH

STT	Tên hình	Trang
1	Hình 2.1. Bản đồ hành chính tỉnh Thái Nguyên	30
2	Hình 2.2. Biểu đồ thể hiện dân số và lao động tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2005 - 2012	35
3	Hình 2.3. Bản đồ nguồn lực phát triển công nghiệp tỉnh Thái Nguyên	43
4	Hình 2.4. Sơ đồ vị trí thành phố Thái Nguyên trong mối liên hệ giữa các vùng	46
5	Hình 2.5. Biểu đồ thể hiện sự chuyển dịch cơ cấu kinh tế tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2005 – 2012	49
6	Hình 2.6. Biểu đồ thể hiện giá trị sản xuất công nghiệp theo giá hiện hành tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2005 – 2012	51
7	Hình 2.7. Bản đồ thực trạng phát triển công nghiệp tỉnh Thái Nguyên	57
8	Hình 2.8. Biểu đồ thể hiện giá trị sản xuất công nghiệp thành phố Thái nguyên so với toàn tỉnh theo giá so sánh năm 2010 giai đoạn 2005 – 2012	71
9	Hình 2.9. Bản đồ tổ chức lãnh thổ công nghiệp tỉnh Thái Nguyên	75